

da zares zaživi. Kakšnemu starejšemu bralcu bi se lahko zgodilo, da ne bi vedel, kaj početi z njo. Nekatere pesmi nimajo smisla, zgodbe pa včasih zadržajo čisto v svojo smer, bi lahko rekel. Vse, kar tak starejši skeptičen bralec potrebuje, je en mali poslušalec v naročju, pa odpreti usta in ušesa in slikanica lahko pokaže svoje čare.

Pri tem se kot domišljeno ne pokaže le besedilo, ampak tudi ilustracije. Če Marto Bartolj poznamo le po nežnejših ilustracijah iz njenih najbolj znanih slikanic (npr. *Kje si?*, *Zebra v ogledalu*, *A smo že tam?* ...), ki v pretežno pastelnih barvah raziskujejo različna čustvena razpoloženja, nas bo tale živahna, živobarvna izvedba presenetila. Že simpatična baba na naslovnici je dokaz, da je Marta Bartolj lahko v svoji ilustraciji še kako igriva. Še posebej simpatične so njene upodobitve ptic, ki že s svojo podobo izražajo značajske lastnosti, ki jim jih nadevajo stare otroške pesmi (npr. *Vrana je po cest' hodila*), v slikanici pa se očitno počutijo tako domačno, da nadaljujejo svoj sprehod tudi po straneh, kjer sicer niso eksplicitno omenjene. In smo znova pri pogovoru med malim in velikim bralcem, ki lahko na ilustracijah opazujeta vse podrobnosti, iščeta vrane, sinice in kose, iz vsakdanjika pa prehajata v svet domišljije in spet nazaj – le kaj počnejo kos in sinica na posteljini, vrana pa med igračami?

Baba sede v balon je slikanica, katere mesto je bolj kot na razstavah v rokah, še posebej, kadar gre za dva para rok ali več. Seveda jo lahko uporabimo tudi pri spoznavanju črk in prvih korakov v branje, a njeno glavno poslanstvo vidim drugje, v zabavi ob preživljanju skupnega časa s knjigo, v vzpostavljanju odnosa do branja in odpiranju pogovora med malim in velikim bralcem.

■ TINA BILBAN

LOVITI LOVCA NA PTICE

Tina Bilban: *Ive ni.*

Ilustriral Igor Šinkovec.

Dob: Miš, 2024

Tina Bilban je prodorna slovenska pisateljica, ki piše za otroke in odrasle. Še posebej se je v zadnjih nekaj letih na slovenski literarni sceni uveljavila s kakovostnimi leposlovno-informativnimi (in informativno-leposlovnimi) deli za otroke, s katerimi mlade bralce ob pomoči zgodb na igriv način seznanja z znanstvenimi temami z najrazličnejših področij. Deloma bi v kategorijo leposlovno-informativnih del lahko uvrstili tudi njeno novo prozno besedilo *Ive ni*, katerega temelj predstavlja dobro razvita, napeta zgodba, ki jo avtorica dopolnjuje z informacijami o različnih ptičjih vrstah in kaznivem lovu nanje. V tem kratkem romanu, namenjenem predvsem učencem druge triade, se spretno dotika različnih tem: varovanja okolja, spoznavanja tuje kulture, odraščanja in z njim povezanega osamosvajanja, odnosov v družini, prijateljstva in šole. Knjigo, ki se spogleduje z žanrom detektivke, je leta 2024 izdala založba Miš, vključena pa je tudi v knjižno zbirko Čiv!, ki združuje kvalitetna literarna dela, namenjena otrokom v drugem triletju osnovne šole. Razburljivo zgodbo, ki se pred bralcem odvija na 91 straneh, lepo dopolnjujejo črno-bele ilustracije

Igorja Šinkovca. Realistično prikazujejo dobro izbrane izseke zgodbe, upodobitve ptic pa omogočajo lažjo predstavo teh pri nas redko videnih (ali sploh ne videnih) živalskih vrst.

Zgodbo, sicer pisano v 3. osebi, spremljamo s perspektive Tarasa, mlajšega brata naslovne junakinje Ive. Dogajanje zajema zadnje poletne dni in prvi teden novega šolskega leta. Tarasa začne na poti v šolo spremljati starejša sestra, za katero se mu zdi, da se včasih, ko misli, da je brat ne opazuje, obnaša nenavadno. Večkrat jo na primer vidi, kako se pogovarja s skrivnostnim fantom v zeleni jakni. Glavni zaplet predstavlja Ivino izginotje. S skupno pomočjo se družini, ki jim ob strani ves čas stoji tudi John, očetov prijatelj iz Škotske, uspe dokopati do nje, pri tem pa gre glavna zasluga prav Tarasu. Izkaže se, da sta Iva in fant v zeleni jakni člana društva ljubiteljev ptic, njuno skrivnostno obnašanje pa je bilo povezano z načrtom, da zasačita nepridiprava, ki v gozdu že dalj časa pticam nastavlja pasti. V knjigi lahko prepoznamo številne elemente, tipične za detektivske romane. Ivino izginotje kot osrednji zaplet namiguje na potencialno kaznivo dejanje. Taras, ki v zgodbi prevzame vlogo detektiva, s svojim opazovanjem in razmišljanjem bralcu postopoma razkriva, kaj se dogaja z Ivo, pri tem pa včasih iz videga ali slišaneza tudi napačno sklepa. Resnica pride na dan šele čisto na koncu, bralec pa vse do tedaj ostaja v napetem pričakovanju razpleta.

Kratki otroški roman *Ive ni* je obarvan z okoljevarstveno noto, pri čemer Tina Bilban v ospredje postavlja problematiko nezakonitega lova na ptice, pri katerem divji lovci pticam nastavljajo limanice ali jih lovijo v mreže – nekateri zato, ker v njih vidijo škodljivce, drugi z namenom prodaje, tretji pa iz same zlobe. Mlademu bralcu na primeru Ivinega

boja proti nezakonitemu lovu na ptice brez odvečnega moraliziranja predstavljaja, kako pomembna sta ohranjanje biodiverzitete in skrb za okolje sploh, poleg tega pa ga mimogrede seznanjajo z nekaterimi domačimi in tujimi vrstami ptic, denimo z mormoni, kormorani, detli in albatrosi, med katerimi jih je kar nekaj upodobljenih tudi z ilustracijami. Avtorica v zgodbo spretno vpelje načine, kako lahko kot posamezniki prispevamo k trajnostnemu razvoju: kjer je mogoče, namesto plastične embalaže uporabimo papirnat, nekoliko spremenimo način prehranjevanja, za premagovanje krajših razdalj uporabimo prevozna sredstva, ki za svoje delovanje ne potrebujejo goriva ... Predvsem pa je pomembno, da se o tovrstnih temah izobražujemo in med seboj pogovarjamo.

Zanimivo je poudariti, da Tina Bilban kompleksne ekološke teme predstavlja na otrokom dostopen in razmeroma enostaven način, pri čemer pomembno vlogo igra slog pripovedi. Avtorica se je odločila za knjižni pogovorni jezik in v besedilo vključila tudi nekaj manj formalnih jezikovnih izrazov, s čimer se je približala vsakdanjemu govoru otrok. V izogib nenehnim podčrtnim opombam s prevodi so povedi, ki jih izreka John, napisani v polomljeni slovenščini, kar služi tudi kot element besedne komike.

Otroški roman *Ive ni* odlikuje izvrstno domišljena vsebinska zasnova, v katero avtorica spretno vpelje pomembne okoljevarstvene teme. Otroke naprijazen način spodbuja k razmišljanju o lastnem prispevku k ohranjanju narave in pomembnosti sodelovanja za skupno dobro.

■ MAJ MATIAS STRLE,
V SODELOVANJU Z ODDELKOM
ZA SLOVENISTIKO, FAKULTETA
ZA HUMANISTIČNE ŠTUDIJE
UNIVERZE NA PRIMORSKEM